

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 565/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Wüstenrot poisťovňa, a. s.**, Karadžičova 17, Bratislava, IČO 31 383 408, zastúpenej advokátom Mgr. Miroslavom Vilímom, Michalská 9, Bratislava, a sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 4 Csp 32/2021-95 z 13. júna 2022 a postupu, ktorých predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. augusta 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Navrhujú zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj uloženie povinnosti nahradiť sťažovateľke trovy konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že predmetom rozhodovania ústavného súdu je postup okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj rozhodnutie v tomto konaní vydané o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľke a sťažovateľovi ako právnomu zástupcovi sťažovateľky v sume každému po 50 eur.
3. Zo zistení ústavného súdu a z vyžiadaného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom vyplýva, že sťažovateľka podala 25. októbra 2021 proti žalovanej ([REDACTED]) žalobu o zaplatenie sumy 55 eur s príslušenstvom. Okresný súd vydal v napadnutom konaní 3. decembra 2021 platobný rozkaz, ktorý bol žalovanej doručený 19. apríla 2022, proti ktorému odpor nebol podaný. Platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť 5. mája 2022.

4. Proti totožnej žalovanej bol v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 Csp 31/2021 sťažovateľkou uplatnený nárok na zaplatenie sumy 42,79 eur s príslušenstvom.
5. Sťažovateľka zastúpená sťažovateľom zobrala žalobu späť vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 Csp 32/2021, pričom podanie bolo okresnému súdu doručené 12. mája 2022.
6. Dňa 30. mája 2022 sťažovateľka zastúpená sťažovateľom doručila do konania vedeného pod sp. zn. 4 Csp 32/2021 opätovne späťvzatie žaloby.
7. Podaním z 24. mája 2022 doručeným právnenému zástupcovi sťažovateľky 31. mája 2022 okresný súd v napadnutom konaní informoval o doručení platobného rozkazu z 3. decembra 2021, ako aj o nadobudnutí právoplatnosti označeného rozhodnutia. Zároveň s odkazom na § 230 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) informoval, že o späťvzati žaloby nebude rozhodovať.
8. Napadnutým uznesením okresného súdu bola uložená poriadková pokuta sťažovateľke a sťažovateľovi ako právnenému zástupcovi sťažovateľky každému v sume 50 eur podľa § 102 ods. 1 CSP z dôvodu sťažovania postupu konania okresného súdu tým, že neuposlúchli príkaz súdu [písm. c)] a rušili poriadok a dôstojný priebeh pojednávania [písm. d)]. V odôvodnení okresný súd zdôraznil, že postupom právneho zástupcu žalobkyne došlo k sťažaniu postupu súdu, neuposlúchnutiu pokynu súdu, a tým nedôstojnému prístupu k súdu. Akcentoval, že vzhľadom na čl. 11 ods. 3 základných princípov Civilného sporového poriadku je právny zástupca žalobkyne ako advokát osobou znalou práva, a preto musí vedieť, že prekážka právoplatne rozhodnutej veci podľa § 230 CSP bráni súdu, aby po právoplatnosti veci samej ďalej konal a rozhodoval. Okresný súd zastával názor, že vedome nerešpektoval pokyn okresného súdu, bez právneho dôvodu a nedôstojným spôsobom sťažoval postup konania okresného súdu opakovanými podaniami – späťvzatiami žaloby, a to zrejme na účely množenia úkonov právnej pomoci v rozpore so základnými princípmi Civilného sporového poriadku (čl. 5, čl. 10 ods. 1 a čl. 17 CSP).
9. Sťažovateľka zaplatila pokutu 7. júla 2022 a sťažovateľ 18. júla 2022.
10. Právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu oznámil, že podanie doručené 30. mája 2022 bolo k sp. zn. 4 Csp 32/2021 zaslané v dôsledku chyby v písaní, pričom z obsahu predmetného podania je zrejmé, že smerovalo ku konaniu vedenému pod sp. zn. 8 Csp 31/2021, a preto požiadal o priradenie späťvzatia žaloby ku konaniu vedenému pod sp. zn. 8 Csp 31/2021.
11. Na podanie právneho zástupcu sťažovateľky reagoval okresný súd podaním z 19. júla 2022, v ktorom uviedol s poukazom na § 127 ods. 2 CSP, že náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky konania. Okresný súd preto správne zaradil podanie pod sp. zn. 4 Csp 32/2021, ktorú v podaní uviedol sťažovateľ ako právny zástupca sťažovateľky.

II.

Argumentácia sťažovateľov

12. Napadnuté uznesenie okresného súdu považujú sťažovatelia za arbitrárne z dôvodu svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ako aj z dôvodu rozporu so znením Civilného sporového poriadku.
13. Sťažovatelia namietajú, že aj napriek právoplatne skončenému konaniu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Csp 32/2021 (bod 3 tohto uznesenia) okresný súd rozhodol o uložení poriadkovej pokuty napadnutým uznesením.

14. Napadnuté uznesenie okresného súdu považujú sťažovatelia za nedôvodné, keďže bolo vydané po právoplatnom skončení napadnutého konania, ale predovšetkým neodôvodnené a arbitrárne, keďže okresný súd neuviedol, akým konkrétnym spôsobom mal procesný úkon, či konanie alebo jeho opomenutie zo strany sťažovateľov, sťažiť konanie okresného súdu. Neuviedol ani konkrétnu povinnosť alebo príkaz, ktoré mali byť porušené, čím by došlo k naplneniu zákonných dôvodov na uloženie poriadkovej pokuty. Len samotné zvýraznenie niektorých ustanovení § 102 ods. 1 CSP nemôže postačovať ako odôvodnenie uznesenia o uložení poriadkovej pokuty.

15. Z vecného hľadiska sťažovatelia zdôrazňujú, že v priebehu napadnutého konania bola žalovaná kontaktovaná na účely vysporiadania nárokov uplatnených sťažovateľkou, na podklade čoho došlo následne k úhrade pohľadávok uplatnených v rámci napadnutého konania, ako aj konania vedeného pod sp. zn. 8 Csp 31/2021. Sťažovateľka nemala v čase komunikácie so žalovanou, ktorá sa zdržiavala v zahraničí, vedomosť o tom, či platobné rozkazy vydané v konaniach sp. zn. 4 Csp 32/2021 a 8 Csp 31/2021 nadobudli právoplatnosť. Sťažovateľka dopytom na okresnom súde zisťovala, či platobné rozkazy v predmetných konaniach už nadobudli právoplatnosť. Podľa vyjadrenia súdu nebola k 3. máju 2022 právoplatnosť vyznačená v elektronickom registri. Platobný rozkaz vydaný v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Csp 31/2021 bol zrušený pre nedoručiteľnosť. Sťažovateľka sa preto dôvodne domnievala, že bude pre nedoručiteľnosť zrušený platobný rozkaz vydaný v napadnutom konaní.

16. Sťažovateľovi nebola do dňa podania ústavnej sťažnosti doručená doložka právoplatnosti a vykonateľnosti platobného rozkazu z 3. decembra 2021, pričom v elektronickom súdnom spise nebol vyplnený stav konania.

17. Sťažovatelia tvrdia, že 30. mája 2022 doručili vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 Csp 31/2021 späťvzatie, ktoré bolo nedopatrením zaslané k sp. zn. 4 Csp 32/2021.

18. Sťažovatelia namietajú, že z obsahu a textu podania z 30. mája 2022 jednoznačne vyplýva, že ide o späťvzatie žaloby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Csp 31/2021 a takto ho súd mal v súlade s § 124 ods. 1 CSP aj posúdiť. V čase odoslania druhého späťvzatie v poradí sťažovateľ nemal žiadnu vedomosť o právoplatnosti platobného rozkazu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Csp 32/2021, keďže oznámenie súdu v tejto veci prevzal až nasledujúci deň, teda 31. mája 2022. Napriek tomu, že okresný súd si uvedených časových súsledností a predovšetkým obsahu jednotlivých podaní musel byť vedomý, napadnutým uznesením uložil poriadkovú pokutu „za opakované späťvzatie“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Vzhľadom na predmet rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti ústavný súd zdôrazňuje, že predmetom ústavného prieskumu sú, aj keď v obmedzenej miere, aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015).

21. Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle (m. m. IV. ÚS 53/2020).

22. Vzhľadom na to, že predmetom ústavného prieskumu je rozhodnutie všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty, ústavný súd poukazuje aj na zmysel a účel tohto sankčného opatrenia, ktorým je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho na vynútenie a upevnenie autority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh pojednávania vedúci k rýchlej a účinnej ochrane práv. Z ústavného hľadiska musí byť poriadková pokuta uložená v súlade so zákonom, musí spočívať na relevantných a dostatočných dôvodoch a pri jej uložení sa musí súčasne zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane sumy pokuty) a sledovaným cieľom (m. m. III. ÚS 67/2018, IV. ÚS 53/2020).

23. Základným predpokladom na vydanie rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania všeobecného súdu. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali či dokonca marili (m. m. III. ÚS 346/2018).

24. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza pri preskúvaní ústavnosti rozhodnutia všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 389/2017).

25. Uloženie poriadkovej pokuty okresný súd v konkrétnych okolnostiach veci odôvodnil s odkazom na § 102 ods. 1 písm. c) a d) CSP, podľa ktorého súd môže uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že neuposlúchne príkaz súdu [písm. c)] alebo ruší poriadok alebo dôstojný priebeh pojednávania [písm. d)]. V konkrétnostiach akcentoval vedomé nerešpektovanie pokynu okresného súdu, ako aj sťažovanie postupu konania opakovanými podaniami – späťvzatiami žaloby.

26. Podľa ústavného súdu zo síce stručného, ale s prihliadnutím na procesný charakter rozhodnutia dostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva splnenie všetkých zákonných podmienok nevyhnutných pre možnosť vo veci konajúceho súdu poriadkovú pokutu za sťaženie postupu konania uložiť.

27. Zmyslom využitia poriadkového opatrenia je zabezpečiť plynulosť postupu súdu v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 152/2017). Dôvodnosť uloženia pokuty sťažovateľom ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť ani spochybňovať. Reflektujúc postavenie ústavného súdu ako orgánu ochrany ústavnosti, jeho právomoc nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí. Rozhodovanie o poriadkových pokutách (procesné rozhodnutia) pred všeobecnými súdmi patrí jednoznačne do výlučnej kompetencie všeobecných súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania.

28. Poriadková pokuta slúži na to, aby súd mohol vynucovať a upevňovať svoju autoritu všade tam, kde by mohla byť neprípustnými zásahmi ohrozená, a aby mohol pomocou tohto opatrenia zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh konania, a tým aj rýchlu a účinnú ochranu občianskych práv.

29. Sťažovatelia v podstate namietajú, že uloženie poriadkovej pokuty nebolo dôvodné, keďže bolo vydané po právoplatnom skončení konania. V súlade so zákonným ustanovením § 102 ods. 1 CSP je *conditio sine qua non* uloženia poriadkovej pokuty sťaženie postupu konania súdu konaním alebo opomenutím, ktoré je demonštratívne uvedené pod písm. a) až e). Uloženie poriadkovej pokuty v už právoplatne skončenej veci sa *prima facie* neprieči už načrtnutému zmyslu daného poriadkového opatrenia, ktorým je zaistenie plynulosti postupu súdu v súdnom konaní, a nie je ani v zjavnom rozpore s jazykovým výkladom citovaného ustanovenia. Uvedený postup okresného súdu pri uložení poriadkovej pokuty zároveň korešponduje so základnými princípmi Civilného sporového poriadku, konkrétne čl. 10 CSP, ktorý organizáciu priebehu konania zveruje do rúk súdu, ako aj čl. 17 CSP, ktorý zaväzuje súdy na urýchlenosť a hospodárnosť konania. Uvedenú požiadavku urýchlenosti a hospodárnosti konania je pritom potrebné vnímať nielen *in concreto* pre konanie v jednotlivjej veci, ale aj *in abstracto* pre konanie súdu pri výkone svojej právomoci vo všeobecnosti. Okrem toho zákonná právna úprava priamo počíta s úkonmi súdu aj po právoplatnom skončení konania v merite veci, napríklad v súvislosti s rozhodovaním o sume náhrady trov konania, aj preto nemožno splnenie záväzku súdu na urýchlenosť a hospodárnosť konania striktnie viazať na okamih nadobudnutia právoplatnosti konania v merite veci (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Sťažovatelia síce boli v reakcii na podané späťvzatie žaloby, ako to zo zistení ústavného súdu (bod 7 tohto uznesenia) vyplýva, vyzrození o tom, že predmetné konanie je právoplatne skončené, a preto nie je dôvod rozhodovať o späťvzati žaloby až 31. mája 2022, t. j. po doručení v poradí druhého späťvzatia žaloby, táto skutočnosť však nie je pre ústavnú udržateľnosť uloženia poriadkovej pokuty právne relevantná. Aj keď okolnosť nadobudnutia právoplatnosti konania nebola zistiteľná z elektronického spisu, pričom sťažovateľom nebola doručená doložka právoplatnosti (bod 16 tohto uznesenia), sťažovatelia mohli nahliadnutím do spisu v období pred podaním opätovného späťvzatia žaloby zistiť (najneskôr 24. mája 2022 – bod 7 tohto uznesenia), že k doručeniu platobného rozkazu žalovanej v napadnutom konaní došlo, pričom odpor proti platobnému rozkazu nebol doručený, takže napadnuté konanie je právoplatne skončené. Úkony právneho zástupcu strany v spore sa pritom nemôžu opierať o domnienky (bod 15 tohto uznesenia), ale o konkrétne skutkové okolnosti, pretože len tie možno následne subsumovať pod príslušnú právnu normu.

31. Postavenie ústavného súdu ako ochrancu ústavnosti determinuje aj rozsah jeho prieskumnej činnosti pri výkone právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Z uvedeného zároveň vyplýva, že ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov, čoho sa vo svojej podstate sťažovatelia domáhajú, keď nepriamo od ústavného súdu požadujú preskúmanie obsahu v poradí druhého späťvzatia žaloby (bod 18 tohto uznesenia). Ústavný súd by sa pripustením možnosti prehodnocovať skutkové zistenia inštaloval do pozície orgánu odvolacieho, a to dokonca za situácie, keď procesno-právna úprava v konkrétnej veci preskúmanie odvolacím súdom nepripúšťa. Pre ústavnú udržateľnosť samotného skutkového záveru okresného súdu pritom postačí to, že vychádzal z konkrétneho zákonného ustanovenia determinujúceho ako obligatórnu všeobecnú náležitosť podania urobeného v prebiehajúcim konaní uvedenie spisovej značky (§ 127 ods. 2 CSP). Aj preto je skutkový záver okresného súdu o tom, že v poradí druhé späťvzatie žaloby bolo zjavne označené spisovou značkou napadnutého konania (uvedené nespochybňujú ani sťažovatelia), ku ktorému bolo priradené, ústavne udržateľný.

32. Na podklade uvedeného ústavný súd, berúc do úvahy relevantnú časť odôvodnenia, ako aj predbežné závery k jednotlivým námietkam, konštatuje, že dôvody uvedené v napadnutom uznesení sú dostatočné na záver okresného súdu o tom, že k sťaženiu postupu konania zo strany sťažovateľov podávajúcich opakovane späťvzatia žaloby došlo. Relevantná časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu nedovoľuje prijať záver o tom, že zo strany okresného súdu došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Námietky, ktoré sťažovatelia v ústavnej sťažnosti predostreli, neobsahujú takú argumentáciu, ktorá by bola spôsobilá prerokovávanú vec posunúť do ústavnoprávnej roviny. Poriadková pokuta bola uložená v súlade so zákonom, jej uloženie spočíva na relevantných a dostatočných dôvodoch a jej suma je primeraná sťaženiu postupu konania okresného súdu.

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že niet takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu a základným právom sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť ústavnému súdu k záveru o ich porušení, preto ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu